

ΚΕΝΤΡΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΜΑΤΑ
ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΛ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ – ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ
6-6-2023

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1α.

Σημείωση: Οι παραπομπές από το κείμενο δεν ζητούνται.

1. **Λάθος** «Ἐπειδὴ πᾶσαν πόλιν ὀρώμεν κοινωνίαν τινὰ οὖσαν καὶ πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἕνεκεν συνεστηκυῖαν».
2. **Λάθος** « ὅτι δὲ δεῖ κύριον εἶναι μᾶλλον τὸ πλῆθος ἢ τοὺς ἀρίστους μὲν ὀλίγους δέ, δόξειεν ἂν λέγεσθαι καὶ τιν' ἔχειν ἀπορίαν τάχα δὲ κἂν ἀλήθειαν. Τοὺς γὰρ πολλούς, ὧν ἕκαστός ἐστιν οὐ σπουδαῖος ἀνὴρ, ὅμως ἐνδέχεται συνελθόντας εἶναι βελτίους ἐκείνων, οὐχ ὡς ἕκαστον ἀλλ' ὡς σύμπαντας»
3. **Σωστό** «οἷον τὰ συμφορητὰ δεῖπνα τῶν ἐκ μιᾶς δαπάνης χορηγηθέντων· πολλῶν γὰρ ὄντων ἕκαστον μόνιον ἔχειν ἀρετῆς καὶ φρονήσεως, καὶ γίνεσθαι συνελθόντων».

A1β.

- α. 1
- β. 3

B1.

Ο Αριστοτέλης, στο δοθέν απόσπασμα από το έργο του Πολιτικά, ορίζει την πόλη ως μια μορφή κοινωνικής συνύπαρξης (κοινωνία). Έχοντας υπ' όψιν τη σημασία του ρήματος, καταλαβαίνουμε καλύτερα και τη σημασία της λέξης κοινωνία, η οποία είναι μια ομάδα ανθρώπων που συνυπάρχουν, συνεργάζονται σε κάποιες ενέργειες ή συμμετέχουν σε κάποιες διαδικασίες, έχοντας ένα κοινό σκοπό, ένα συγκεκριμένο κάθε φορά συμφέρον (εξάλλου, γι' αυτόν τον σκοπό έχει συγκροτηθεί η κάθε κοινότητα(ἀγαθοῦ τινος ἕνεκεν συνεστηκυῖαν).

Επίσης, διαπιστώνει ότι κάθε μορφή συμβιωτικής κοινότητας οφείλει την ύπαρξή της σε αυτό για χάρη του οποίου υπάρχει(καὶ πᾶσαν κοινωνίαν συνεστηκυῖαν ἀγαθοῦ τινος ἕνεκεν). Η συμβίωση στην πολιτική κοινότητα **αποβλέπει σε κάποιο αγαθό**, στην ικανοποίηση

κάποιας ανάγκης. Όλες οι ενέργειες των ανθρώπων τείνουν προς επίτευξη αυτού που θεωρούν **αγαθό**, αυτού που φαίνεται καλό.

Η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στις άλλες μορφές συμβίωσης και στην πόλη είναι ποιοτική (κυριωτάτη), ποσοτική (περιέχουσα) και ανώτερου σκοπού, καθώς ο υπέρτατος σκοπός της πόλης υπερβαίνει τους επιμέρους σκοπούς των μορίων της πολιτικής κοινωνίας. Με τη φράση **κυριωτάτου πάντων** ο Αριστοτέλης εννοεί το υπέρτατο αγαθό στο οποίο αποβλέπει η **πόλις**, δηλαδή την ευδαιμονία του συνόλου των πολιτών. Η ανωτερότητα αυτού του αγαθού αποδεικνύει και την ανωτερότητα της ίδιας της πόλης έναντι των άλλων κοινωνιών. Με άλλα λόγια, εφόσον η πόλη είναι η **κυριωτάτη** όλων των κοινωνιών, και το αγαθό στο οποίο στοχεύει είναι το **κυριώτατον** όλων των άλλων αγαθών. Αποβλέπει στο ανώτερο από όλα τα αγαθά, αφού συγκροτήθηκε για να διασφαλίζει τη ζωή των ανθρώπων (γινόμενη μὲν τοῦ ζῆν ἕνεκεν), στην πραγματικότητα όμως υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή τους (οὐσα δὲ τοῦ εὖ ζῆν) πετυχαίνοντας την ύψιστη αυτάρκεια, που είναι κάτι το άριστο. Η λέξη **αυτάρκεια** αποδίδεται στην πόλη. Η πόλη, λοιπόν, χαρακτηρίζεται τέλεια, γιατί τίποτε άλλο δεν χρειάζεται πέρα από αυτή ο πολίτης, αφού η πόλη είναι αυτάρκης, μπορεί δηλαδή και μόνη της να του χαρίσει το πιο μεγάλο αγαθό, που είναι το **εὖ ζῆν**, η ευδαιμονία, η καλή ζωή. Είναι η απαραίτητη προϋπόθεση, η αναγκαία συνθήκη για την ικανοποίηση των πνευματικών και ηθικών αναγκών του ανθρώπου και ως εκ τούτου για την ενάρετη ζωή των μελών της πόλης. Στην **αυτάρκεια** εντοπίζεται και η αξιολογική, ποιοτική υπεροχή της πόλης έναντι των άλλων κοινωνιών. Η αυτάρκεια, λοιπόν, της πόλης και η ευδαιμονία της είναι δύο έννοιες απόλυτα ταυτόσημες.

B2.

Ο Αριστοτέλης στην αρχή της ενότητας διατυπώνει με κάποια επιφυλακτικότητα στο ύφος του, την άποψη ότι την πολιτική εξουσία πρέπει μάλλον να την ασκεί το πλήθος των πολιτών παρά οι λίγοι και άριστοι. Προχωρά στη διερεύνηση της θέσης αυτής διατυπώνοντας την **αθροιστική θεωρία**, σύμφωνα με την οποία το πλήθος υπερέχει του ενός ή των λίγων, γιατί διαθέτει συνολικά πολλαπλάσια δύναμη, αρετή και εξυπνάδα. Η άποψη αυτή αποτελεί ως σήμερα βασικό επιχείρημα υπέρ της δημοκρατίας ή της «πολιτείας», όπως την ονομάζει ο Αριστοτέλης, ενός πολιτεύματος που περικλείει τα πλεονεκτήματα όλων των άλλων πολιτευμάτων και αποτελεί σύνθεση δημοκρατικών στοιχείων. Προκειμένου να ενισχύσει τη θεωρία του αντλεί ένα παράδειγμα από τη μυθολογία (ὥσπερ ἕνα ἄνθρωπον τὸ πλῆθος, πολὺποδα καὶ πολὺχειρα καὶ πολλὰς ἔχοντ' αἰσθήσεις). Πρόκειται για τερατόμορφα πλάσματα με τα πολλά χέρια και πόδια. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι Ερινύες, οι Εκατόγχειρες κτλ. Κατ' αναλογία

λοιπόν με αυτά τα πλάσματα, και το πλήθος μοιάζει με έναν άνθρωπο με πολλά χέρια και πόδια, με πολλαπλάσια επομένως δύναμη και με συσσωρευμένη αρετή και εξυπνάδα.

Ο Ανώνυμος Ιαμβλίχου στο συγκεκριμένο απόσπασμα αναφέρεται στον τρόπο άσκησης της εξουσίας. Παρουσιάζει αρχικά ένα υπεράνθρωπο χαρακτήρα, ο οποίος διαθέτει υπερφυσικές σωματικές και ψυχικές δυνάμεις, κάτι που του χαρίζει ένα ιδιαίτερο πλεονέκτημα σε σχέση με τους άλλους ανθρώπους. Ισχυρίζεται όμως πως η δύναμη του θα ήταν αποδοτική και επωφελής μόνο αν συνδυάζονταν με το νόμο και τη δικαιοσύνη. Επομένως ο Υπεράνθρωπος του Ιαμβλίχου δεν ταυτίζεται με αυτόν του Αριστοτέλη, καθώς τη δύναμη τη διαθέτουν όλοι οι άλλοι άνθρωποι που συσπειρώνονται και αθροίζουν την επιδεξιότητα και την αριθμητική τους υπεροχή.

B3.

οπτική => ὀρώμεν

σύσταση => συνεστηκυῖαν

λάθος => ἀλήθειαν

δοχείο => ἐνδέχεται

ποδήλατο => πολύποδα

B4.

1.β (σελ. 127 σχολικού βιβλίου)

2.β (σελ. 133 σχολικού βιβλίου)

3.α (σελ. 139 σχολικού βιβλίου)

4.α (σελ. 139 σχολικού βιβλίου)

5.β (σελ. 165 σχολικού βιβλίου)

Γ1.

Σωκράτη, φαίνεται ότι όλες οι αυξήσεις ακολουθούν την ίδια πορεία, τόσο αυτές που αναπτύσσονται από τη γη, όσο και τα ζώα, συμπεριλαμβανομένου του ανθρώπου. Όσον αφορά τα φυτά, όπως γνωρίζετε, εμείς που καλλιεργούμε τη γη θεωρούμε ότι είναι το πιο εύκολο μέρος της δουλειάς μας να κάνουμε όλες τις προετοιμασίες μας που χρειάζονται πριν από τη φύτευση και να κάνουμε τη φύτευση ίδια. Αλλά όταν το φυτό αρχίζει να αναπτύσσεται, από τότε θα έχουμε πολλές δύσκολες και ενοχλητικές εργασίες για την περιποίηση της νέας ανάπτυξης. Αυτό, φαίνεται, συμβαίνει και με τους ανθρώπους. Από τη δική μου περίπτωση συμπεραίνω και για τις υπόλοιπες. Γιατί για μένα το πιο εύκολο πράγμα του κόσμου υπήρξε το να φυτεύσω ή να γεννήσω – όπως θέλεις πες το- αυτό το παιδί, η ανατροφή του όμως είναι δύσκολη και τόσο μεγάλος είναι ο φόβος μου για αυτόν.

Γ2.

Στον διάλογο *Θεάγης*, ο Δημόδοκος διατυπώνει τις ανησυχίες του στον Σωκράτη, αναφορικά με το γεγονός ότι ο γιός του ζητά να φοιτήσει πλάι σε κάποιον σοφιστή. Στη Δημοκρατία, οι άνθρωποι έλυναν τα σοβαρά ζητήματα στην εκκλησία του δήμου, παίρνοντας τον λόγο. Ο Θεάγης επισημαίνει το γεγονός ότι οι ώριμοι άνδρες απομνημόνευαν λόγους ρητορικούς και τους εκφώνούσαν δημόσια, με σκοπό να υποστηρίξουν τη θέση τους: *«τῶν ἡλικιωτῶν τινες αὐτοῦ καὶ δημοτῶν, εἰς τὸ ἄστυ καταβαίνοντες, λόγους τινὰς ἀπομνημονεύοντες διαταράττουσιν αὐτόν»*. Ο νεαρός, μάλιστα, υπογραμμίζει ότι η πρακτική αυτή έχει βαθιές ρίζες στο παρελθόν *«οὓς ἐζήλωκεν καὶ πάλαι μοι πράγματα παρέχει»*, αποκαλύπτοντας ταυτόχρονα τη λειτουργία των θεσμών της αρχαίας Αθήνας στον σύγχρονο αναγνώστη.

Την τέχνη του λόγοι οι νέοι διδάσκονταν στις σχολές των σοφιστών, οι οποίοι μάλιστα είχαν και ειδικότητες. Γνωστός για την καλλιέργεια της γλώσσας και την ερμηνεία λογοτεχνικών αποσπασμάτων ήταν ο σοφιστής Πρωταγόρας. Ο Θεάγης ζητά από τον Δημόδοκο να καλύψει τα έξοδα ζητά από τον πατέρα του να καλύψει τα έξοδα φοίτησης σε κάποια από τις σχολές των σοφιστών: *«ἀξιῶν ἐπιμεληθῆναί με ἑαυτοῦ καὶ χρήματα τελέσαι τινὶ τῶν σοφιστῶν»*, δεδομένου ότι η αμοιβή τους ήταν ιδιαίτερα υψηλή. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Θεάγης έχει την πεποίθηση ότι μετά το πέρας των σπουδών πρόκειται να αποκτήσει σοφία: *«ὅστις αὐτόν σοφὸν ποιήσει»*. Ωστόσο, η σοφία για την οποία γίνεται λόγος διαφέρει από αυτή των φιλοσόφων, η οποία είναι μοναδική, αναλλοίωτη και αμετάκλητη. Η σοφία των Θεάγη μάλλον προσιδιάζει περισσότερο προς την καλλιτέπεια και τη δομή του λόγου.

Γ3.

- ἔχειν : σχέες
- ῥᾶστον : ῥᾶδιον / ῥᾶον
- ἀγεννής : ἀγεννοῦς
- ἐπιθυμεῖ : ἐπιθυμεῖν
- τὸ ἄστυ : τὰ ἄστη
- καταβαίνοντες : καταβησόμενοι
- πάλαι : παλαιότερον
- ἐπιμεληθῆναι : ἐπιμεληθέντων
- ὅστις : οἵτινες

Γ4α.

- **τὸν αὐτόν**: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο τρόπον

- **τοῦτο:** υποκείμενο στο ρήμα γίνεται
- **ὀνομάζειν:** υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος δεῖ, τελικό απαρέμφατο, ετεροπροσωπία
- **πάντων:** ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική διαιρετική στο επίθετο υπερθετικού βαθμού ῥάστη
- **εἰς τὸ ἄστυ:** εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο στη μετοχή καταβαίνοντες
- **μοι:** ἔμμεσο αντικείμενο στο ρήμα παρέχει
- **σοφόν:** κατηγορούμενο στο αντικείμενο αὐτὸν του ρήματος ποιήσει

Γ4β.

Δημόδοκος ἔλεγεν ὅτι ἡ δὲ τότε παροῦσα ἐπιθυμία τούτῳ πάνυ αὐτὸν φοβοῖ / φοβοίη.

Επιμέλεια: Βασιλειάδου Μ., Εσκιτζή Ρ., Σεβρής Κ., Τσέτσος Α.